

EUROJUST

Euroopan unionin
rikosoikeudellisen yhteistyön virasto

Eurojustin organisaatio

Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön virasto Eurojust on Haagissa toimiva ainutlaatuinen keskus, jossa kansalliset oikeusviranomaiset tekevät tiivistä yhteistyötä järjestäytyneen rajat ylittävän vakavan rikollisuuden torjumiseksi. **Eurojustin tehtävänä on auttaa parantamaan Euroopan turvallisuutta** koordinoimalla EU:n jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden kansallisten viranomaisten työtä kansainväliseen rikollisuuteen liittyvässä tutkimuksessa ja syytteen esittämiseen.

Kukin osallistuva EU:n jäsenvaltio lähettää Eurojustiin kansallisen jäsenen. Kansalliset jäsenet muodostavat Eurojustin kollegion, joka vastaa viraston operatiivisesta työstä. Kollegiota tukee Eurojustin hallinto, johon kuuluu muun muassa tapaustutkijoita, oikeudellisia neuvonantajia ja data-asiantuntijoita. Viraston tarkoituksiin rakennetuissa toimitiloissa on suojattuja kokoustiloja, joissa on mahdollisuus

tulkkauskeskukseen EU:n kaikille kielille sekä erityisesti koordinoitukeskuksia varten suunniteltu kokoushuone, josta käsin yhteisiä toimintapäiviä voidaan seurata ja koordinoita reaaliaikaisesti.

Eurojust on luonut **tiivin kansainvälisen verkoston**, jonka avulla syyttäjillä eri puolilla Euroopan unionia on pääsy yli 50 lainkäyttöalueelle ympäri maailman. Virasto on allekirjoittanut yhteistyösopimuksia kahdentoista EU:n ulkopuolisen maan kanssa. Monet niistä ovat lähettäneet Eurojustiin yhteys-syyttäjiä, jotka käsittelevät tapauksia yhteistyössä asianomaisten kollegion jäsenten kanssa. Eurojust tekee tiivistä yhteistyötä myös rikosoikeudellisen ketjun eri vaiheita tukevien EU:n muiden virastojen ja kumppanien, kuten lainvalvonta- ja petostentorjuntaelinten, kanssa.

Eurojustin toiminta

Eurojust tarjoaa tapauskohtaista operatiivista tukea rajat ylittävien rikostutkintojen kaikissa vaiheissa:

- ▶ nopeita toimia
- ▶ päivystävä koordinoitupalvelu, joka toimii ympärivuorokautisesti jokaisena viikonpäivänä
- ▶ yhteyksiä keskeisiin osapuoliin
- ▶ apua oikeudellista yhteistyötä koskevien pyyntöjen sekä virallisten käännosten laatimisessa.

Lisäksi Eurojustilla on valmiudet järjestää monimuotoisia avustus- ja koordinoitimekanismeja, joita voidaan yhdistellä tarpeen mukaan suuria operaatioita tuettaessa. Virasto voi esimerkiksi

- ▶ koordinoita samanaikaisia tutkintoja
- ▶ järjestää koordinoitkokouksia, joihin osallistuvat asianomaiset oikeusviranomaiset ja lainvalvontaviranomaiset
- ▶ perustaa ja/tai rahoittaa yhteisiä tutkintaryhmiä, joissa oikeusviranomaiset ja lainvalvontaviranomaiset tekevät yhteistyötä rajat ylittävissä rikostutkinnoissa kahden tai useamman maan välisen sopimuksen perusteella, ja
- ▶ suunnitella yhteisiä toimintapäiviä, joita ohjataan reaaliaikaisesti Eurojustin koordinoitikeskuksista käsin ja joiden aikana kansalliset viranomaiset voivat pidättää rikoksentekejiä, hajottaa järjestäytyneen rikollisuuden ryhmiä ja takavarikoida omaisuutta.

Eurojustilla on yhdessä jäsenvaltioiden ja kansainvälisten kumppanien laajan verkoston kanssa keskeinen rooli Euroopan turvallisuuden parantamisessa ja oikeuden toteutumisen varmistamisessa Euroopan kansalaisille.

Eurojustin historiaa

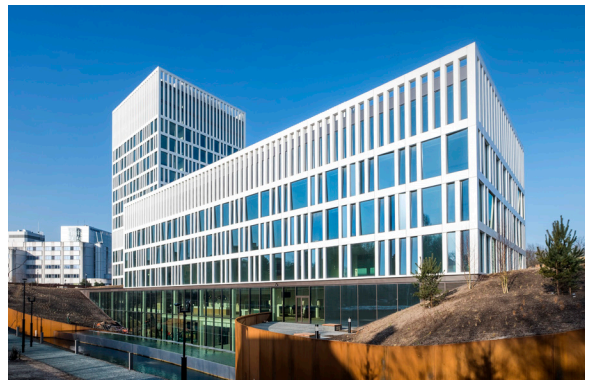
Euroopan unionin valtion- ja hallitusten päämiehet keskustelivat vuonna 1999 kokoontuneessa Tampereen Eurooppa-neuvostossa ensimmäisen kerran suunnitelmista luoda oikeudellinen elin lujittamaan kansallisten viranomaisten välistä yhteistyötä vakavan järjestäytyneen rajat ylittävän rikollisuuden torjumiseksi. Väliaikainen oikeudellisen yhteistyön yksikkö Pro-Eurojust aloitti toimintansa Brysselissä maaliskuussa 2001. Syyskuun 11. päivän terrori-iskut Yhdysvalloissa osoittivat selvästi tarpeen vahvistaa kansainvälistä yhteistyötä. Nämä tapahtumat vauhdittivat Eurojustin kehittämistä. Virasto perustettiin virallisesti Euroopan oikeudellisen yhteistyön yksikkönä 28. helmikuuta 2002 tehdyllä neuvoston päätöksellä. Eurojust muutti Haagiin vuonna 2003.

Eurojustin toiminnan luonne ja tehtäväkenttä ovat kehittyneet merkittävästi viraston perustamisen jälkeen. Vuonna 2008 tehdyllä neuvoston päätöksellä viraston vahvistamisesta tehostettiin Eurojustin operatiivisia valmiuksia ja helpotettiin kansallisten viranomaisten ja Eurojustin sekä muiden kumppanien ja kolmansien maiden välistä yhteistyötä. Eurojust mainittiin erikseen vuonna 2009 voimaan tullessa Lissabonin sopimuksessa, jonka mukaan viraston tehtävänä on ”tukea ja tehostaa kansallisten tutkinta- ja syyttä-

jäviranomaisten toiminnan yhteensovittamista ja yhteistyötä sellaisen vakavan rikollisuuden alalla, joka koskee kahta tai useampaa jäsenvaltiota”.

Vuonna 2017 Eurojust muutti uusiin, sen tarkoitukseen rakennettuihin toimitiloihin, jotka sijaitsevat Haagin kansainvälisen alueen ytimessä. Rakennus on suunniteltu tukemaan viraston tehtävänä olevaa oikeudellisen yhteistyön kehittämistä ja vahvistamista. Rakennuksessa on erityinen operatiivinen huone, jossa on varusteet laajamittaisiin monenvälisiin yhteisiin toimiin liittyvää tietojenvaihtoa ja strategioiden määrittelyä varten. Rakennuksen alemmissa kerroksissa on erillisiä kokoushuoneita, joissa voidaan järjestää luottamuksellisia keskusteluja kansallisten osastojen jäsenten ja ulkopuolisten toimijoiden välillä. Huoneissa on käytettävissä turvallisia, viimeisimmän kehityksen mukaisia tietotekniikkajärjestelmiä sekä varusteita simultaanitulkkausta varten.

Eurojust-asetus tuli voimaan 12. joulukuuta 2019. Sen myötä alkoi uusi vaihe Eurojustin kehityksessä, ja viraston nimeksi tuli Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön virasto. Viraston uudella oikeusperustalla otettiin käyttöön uudistettu hallintorakenne, ulkosuhdepolitiikka ja tietosuojajärjestelmä.

Ylhäältä myötäpäivään: Eurooppa-neuvoston kokous vuonna 1999 Tampereella, FI (© Eurooppa-neuvosto), Eurojustin rakennus Haagissa (© Corné Bastiaansen), kokoushuone ja operatiivinen huone

Tärkeitä tapahtumia

- 2020**
Eurojust ja EJN kokoavat viikoittain uusia tietoja covid-19-kriisin vaikutuksista oikeudelliseen yhteistyöhön
- 05/2020** - Eurojustissa otetaan käyttöön **ihmisten salakuljetusta käsittelevä ryhmä**, jossa kokoontuu erikoistuneita syyttäjiä EU:n jäsenvaltioista
- 2019**
12/2019 - **Uusi Eurojust-asetus** tulee voimaan, ja Eurojustin nimeksi tulee *Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön virasto*
- 09/2019** - Eurojust järjestää **sadannen koordinoitikeskuksen** tämän ainutlaatuisen työkalun vuonna 2011 tapahtuneen perustamisen jälkeen
- 2017**
06/2017 - Eurojust muuttaa uusiin, sen tarkoituksiin rakennettuihin toimitiloihin Haagissa
- 2014**
04/2014 - Direktiivi rikosasioita koskevasta **eurooppalaisesta tutkintamääräyksestä** hyväksytään
- 2011**
06/2011 - Eurojustin **päivystävä koordinoitipalvelu** aloitetaan. Sen kautta tuomarit, syyttäjät ja lainvalvontaviranomaiset voivat pyytää apua ympärivuorokautisesti viikon jokaisena päivänä
- 01/2011** - **Joukkotuhontaa käsittelevän verkoston sihteeristö** perustetaan Eurojustiin erilliseksi yksiköksi
- 2009**
01/2009 - Eurojust alkaa antaa **taloudellista ja logistista tukea** yhteisille tutkintaryhmille
- 2008**
12/2008 - Neuvoston päätös **Eurojustin vahvistamisesta** tehdään
- 2007**
12/2007 - Eurojust aloittaa **tuhannennen tapauksensa** käsittelyn
- 2005**
Yhteisten tutkintaryhmien verkoston sihteeristö perustetaan Eurojustin sisäiseksi erilliseksi yksiköksi
- 2003**
Eurojust muuttaa Haagiin, kansainväliseen rauhan ja oikeuden kaupunkiin.
- 2002**
02/2002 - **Eurojust** perustetaan neuvoston päätöksellä vakavan rajat ylittävän rikollisuuden torjunnan tehostamiseksi
- 06/2002** - Neuvoston puitepäätöksellä määrätään **eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä** ja jäsenvaltioiden välisistä **luovuttamismenettelyistä**
- 12/2002** - **Euroopan oikeudellisen verkoston (EJN) sihteeristö** perustetaan Eurojustin sisäiseksi erilliseksi yksiköksi
- 1999**
Euroopan unionia varten perustetaan *vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alue* ja sovitaan **"Pro-Eurojustin" luomisesta**

Eurojustin rakenne

Eurojustin organisaatorakenne koostuu kollegiosta, johtokunnasta ja hallinnosta.

Kollegio vastaa viraston toiminnasta, ja siihen kuuluu yksi kansallinen jäsen kustakin osallistuvasta EU:n jäsenvaltiosta. Kun kollegio toimii muissa kuin operatiivisissa asioissa, siihen kuuluu myös yksi Euroopan komission edustaja. Eurojustin puheenjohtaja ja kaksi varapuheenjohtajaa valvovat kollegiota. Heidät valitaan neljän vuoden toimikaudeksi. Toimikausia voi olla enintään kaksi.

Kansalliset jäsenet johtavat kansallisia osastojaan asianomaisesta maasta lähetettyjen varajäsenten ja avustajien tukemana. Osastot toimivat pääasiallisina yhteyspisteinä syyttäjille ja tutkintatuomareille, kun he tarvitsevat apua jossain tietyssä rikostutkinnassa.

Johtokunta avustaa kollegiota hallintotehtävien hoitamisessa. Se koostuu puheenjohtajasta, kahdesta varapuheenjohtajasta, Euroopan komission edustajasta ja kahdesta muusta kollegion jäsenestä, jotka nimetään kaksivuotiskaudelle

Ensisijaiset rikokset

Eurojust pyrkii yhteistyössä kansallisten viranomaisien kanssa torjumaan erilaisia vakavia ja monimutkaisia rajat ylittäviä rikoksia, jotka koskevat kahta tai useampaa maata. Virasto johtaa Euroopassa voimistuvien uhkien vastaisia oikeudellisia toimia, antaa jäsenvaltioille valmiuksia olla askeleen edellä rikollisia ja kohdistaa toimensa pääasiassa järjestäytyneen rikollisuuden ryhmiin. Eurojustille ohjatuissa tapauksissa on usein kyse useammasta kuin yhdestä rikostyyppistä.

Ensisijaisiin rikostyyppihin kuuluvat

- ▶ terrorismi
- ▶ kyberrikollisuus
- ▶ ihmiskauppa
- ▶ laiton huumausainekauppa
- ▶ EU:n taloudellisiin etuihin kohdistuvat rikokset (PIF-direktiivin soveltamisalaan kuuluvat rikokset)
- ▶ ihmissalakuljetus
- ▶ ympäristörikokset
- ▶ rahanpesu
- ▶ huijaukset ja petokset

vuorottelujärjestelmän mukaisesti.

Hallinnossa hallintojohtaja on Eurojustin laillinen edustaja ja johtaa virastoa hallinnollisissa kysymyksissä. Hallintojohtaja vastaa päivittäisten hallintotoimien valvonnasta ja henkilöstöhallinnosta sekä hallinnollisen tuen antamisesta Eurojustin operatiivisen toiminnan helpottamiseksi.

Ylläpitotehtävät

Eurojust vastaa neljän verkoston toiminnasta: Euroopan oikeudellisen verkoston sihteeristö, joukkotuhontaa käsittelevän verkoston sihteeristö, yhteisten tutkintaryhmien verkoston sihteeristö ja Euroopan oikeudellinen kyberrikollisuusverkosto. Verkostot koostuvat kansallisista yhteyshenkilöistä tai kansallisista asiantuntijoista, jotka edistävät oikeudellista yhteistyötä, tietojenvaihtoa ja alan toimijoiden työtä jäsenvaltioissa.

Eurojust-tapausten eteneminen

TAPAUKSEN KÄSITTELY

Eurojust-tapausten käsittelyn voivat käynnistää

Kansalliset viranomaiset

Jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten avunpyyntö tutkinta- ja syytetoimissa

EPPO (toiminnan käynnistyttyä)

Euroopan syyttäjänviraston pyynnöstä sen toimivallan rajoissa

Eurojust itse omasta aloitteestaan Seuraavilta tahoilta saatujen tietojen perusteella:

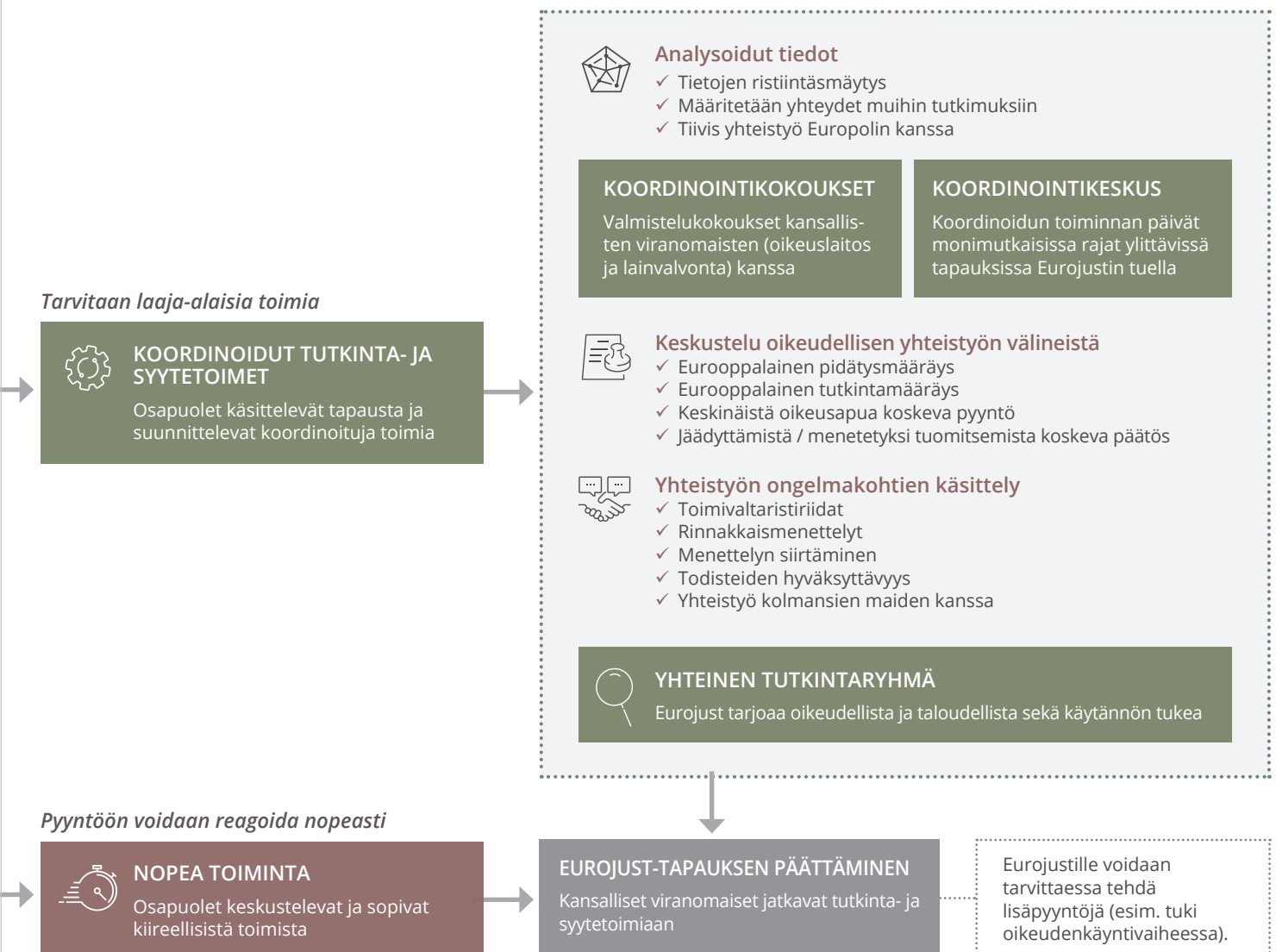
- ✓ muut EU:n virastot (esim. Europol, Frontex)
- ✓ Euroopan petostentorjuntavirasto (OLAF)
- ✓ EPPO
- ✓ kansalliset viranomaiset (esim. terrorismia koskeva tietojenvaihto, Eurojustia koskevan asetuksen 21 artiklan mukaiset ilmoitukset jne.)

Tapauksen ohjaaminen Eurojustille

Eurojustille ohjatuissa tapauksissa on osallisina joko kaksi tai useampia EU:n jäsenvaltioita tai yksi jäsenvaltio ja yksi EU:n ulkopuolinen valtio. Toisinaan tapauksiin kuuluu rikoksia, jotka on tehty yhdessä jäsenvaltiossa mutta joilla on valtion rajojen yli ulottuvia seurauksia. Eurojust tarjoaa jäsenvaltioille laajan kokemuksensa ja asiantuntemuksensa oikeudellisesta yhteistyöstä sekä monenlaisia työkaluja, joiden avulla voidaan käsitellä esimerkiksi toimivaltaristiriitoja, luovutusta, todisteiden hyväksyttävyyttä sekä varojen jäädyttämistä ja takaisin perimistä. Koska Eurojustissa toimii kaikkien jäsenvaltioiden ja monien kolmansien maiden viranomaisia, se voi vastata pyyntöihin nopeasti ja auttaa ratkaisemaan tapauksen joskus jopa muutaman tunnin kuluessa.

Jos kansallinen jäsen päättää toimittaa tapauksen Eurojustin rekisteröitäväksi, collegio kokoontuu päättämään mitkä kansalliset jäsenet olisi otettava mukaan tapauksen käsittelyyn. Tapaus pysyy kansallisen jäsenen (tai varajäsenen ja avustajien) hallinnassa, ja Eurojust voi antaa neuvontaa ja apua eurooppalaisten oikeudellisten välineiden ja työkalujen yhteensovittamisessa ja soveltamisessa.

Kun tapaus on otettu käsiteltäväksi Eurojustissa, voidaan pitää kokous, jossa tuetaan tietojenvaihtoa osallistuvien maiden välillä, käsitellään asiaan liittyviä oikeudellisia kysymyksiä ja annetaan seuraavia vaiheita koskevaa neuvontaa asianomaisille kansallisille viranomaisille (ks. kohta *Eurojust-tapausten eteneminen*, jossa kerrotaan tapausten käsittelyn aloittamisesta).

Keskeiset tutkintakeinot

Eurojust avustaa hyvin monenlaisissa tutkintatoimissa. Jokainen tapaus on erilainen ja edellyttää yksilöllistä lähestymistapaa. Syyttäjien on usein ryhdyttävä välittömästi toimiin epäiltyjen paikantamiseksi ja pidättämiseksi. Tällaisissa tapauksissa kansalliset viranomaiset voivat tukeutua Eurojustin ainutlaatuisiin päivistyspalveluihin, joilla esimerkiksi mahdollistetaan eurooppalaisen pidätysmääräyksen nopea täytäntöönpano, jäädyttämispäätös tai todisteiden kerääminen käyttämällä eurooppalaista tutkintamääräystä. Toisinaan tutkintaa tehdään hitaasti ja järjestelmällisesti ja siihen sisältyy monia kuukausia ja jopa vuosia kestävää huolellista suunnittelua, yhteensovittamista ja keskusteluja. Tässä yhteydessä Eurojust vastaa koordinoinnista. Eurojust antaa tukea pääasiassa neljällä tavalla: **yhteiset tutkintaryhmät, EU:n oikeudellisen yhteistyön välineet, koordinoitukokoukset ja koordinoitikeskukset.**

Yhteiset tutkintaryhmät

Yhteiset tutkintaryhmät ovat kehittynein työkalu rikosasioita koskevassa kansainvälisessä yhteistyössä. Näissä ryhmissä tuomarit, syyttäjät ja lainvalvontaviranomaiset tekevät määrätyn ajan yhteistyötä kansainvälisessä rikostutkinnassa kahden tai useamman maan välisen oikeudellisen sopimuksen perusteella. Eurojust on vuodesta 2009 alkaen auttanut maita perustamaan yhteisiä tutkintaryhmiä ja pitämään niitä toiminnassa. Virasto isännöi yhteisten tutkintaryhmien jäsenten kanssa pidettäviä kokouksia, joissa tarjotaan usein käännös- ja tulkkauspalveluja. On myös tärkeää, että Eurojust voi antaa taloudellista ja logistista tukea yhteisille tutkintaryhmille ja keventää siten tapausten käsittelystä kansallisille määrärahoille aiheutuvaa raskautta.

Eurojust tukee yhteisiä tutkintaryhmiä

- ▶ arvioimalla, soveltuuko tapaus yhteisen tutkintaryhmän perustamiseen
- ▶ avustamalla yhteistä tutkintaryhmää koskevan sopimuksen laatimisessa
- ▶ antamalla oikeudellista ja käytännön tukea koko yhteisen tutkintaryhmän toiminnan ajan, esimerkiksi tukea yhteisen toiminnan operaatioille (koordinoitikeskukset)
- ▶ koordinoimalla tutkinta- ja syytetoimiin liittyviä strategioita ja
- ▶ antamalla taloudellista ja logistista tukea matkoihin, tulkkaukseen, todisteiden siirtämiseen ja laitteiden lainaamiseen.

Avustaminen EU:n oikeudellisen yhteistyön välineiden käytössä

Eurooppalainen pidätysmääräys ja eurooppalainen tutkintamääräys ovat esimerkkejä välineistä, jotka helpottavat huomattavasti yhteistyötä rajat ylittävissä tapauksissa.

Jotta näitä välineitä voidaan hyödyntää mahdollisimman hyvin, kansallisten viranomaisten on kuitenkin voitava ottaa nopeasti yhteyttä toisiinsa ja viestiä selkeästi eri kielillä ja eri lainkäyttöalueilla. Osallistuvat valtiot voivat hyödyntää välineitä parhaalla mahdollisella tavalla, kun Eurojust vastaa koordinoinnista.

Mikä on eurooppalainen pidätysmääräys

EU:n kaikissa jäsenvaltioissa voimassa olevaa eurooppalaista pidätysmääräystä käytetään rikoksista epäiltyjen tai tuomittujen henkilöiden pidättämiseen ja luovuttamiseen määräyksen antaneeseen valtioon, jotta heitä voidaan syyttää rikoksesta tai jotta he suorittavat tuomionsa. Eurojustilla on tärkeä rooli eurooppalaisen pidätysmääräyksen soveltamisen parantamisessa, johon kuuluu oikeudellisten ja käytännön esteiden voittaminen. Eurojust voi helpottaa eurooppalaisten pidätysmääräysten toimittamista ja oikea-aikaista täytäntöönpanemista sekä koordinoita ja antaa neuvoja kilpailevien pidätysmääräysten tapauksessa, avustaa luovutukseen liittyvissä kysymyksissä, selvittää eroja eurooppalaiseen pidätysmääräykseen liittyvässä kansallisessa lainsäädännössä ja auttaa kansallisia viranomaisia ratkaisemaan monia muita ongelmia.

Mikä on eurooppalainen tutkintamääräys?

Eurooppalainen tutkintamääräys luo eri jäsenvaltioiden oikeusviranomaisten välille selkeän yhteistyöprosessin todisteiden keräämis- ja säilyttämistoimia varten. Näihin toimiin kuuluvat kotietsinnät, kuulemiset, pankkitietojen ja taloudellisten tietojen hankkiminen, viestinnän kuuntelu ja vapautensa menettäneiden henkilöiden väliaikainen siirtäminen. Eurojust voi avustaa ongelmassa, jotka liittyvät eurooppalaisen tutkintamääräyksen elinkaaren neljään päävaiheeseen (antamisvaihe, toimittamisvaihe, tunnustamisvaihe ja täytäntöönpanovaihe). Virasto voi myös neuvoa kysymyksissä, jotka liittyvät eurooppalaista tutkintamääräystä koskevan direktiivin soveltamisalaan ja sen käyttöön suhteessa muihin rinnakkaisiin oikeudellisiin välineisiin sekä toimivaltaisiin viranomaisiin, eurooppalaisen tutkintamääräyksen sisältöön, muotoon ja kieleen sekä eräiden erityistutkintatoimien käyttöön.

“ Rajat ylittävän rikollisuuden valitettavasti lisääntyessä Eurojustia pyydetään yhä useammin avustamaan laajoissa ja monimutkaisissa tapauksissa. Tämä johtaa sellaisten kansainvälisten toimien lisääntymiseen oikeuslaitoksissa, joita Eurojustin on koordinoitava reaaliaikaisesti. Perustamalla Eurojustiin koordinoitavien toimien voimma auttaa välittömästi ja varmistaa, että toimiin ryhdytään samanaikaisesti ja että ne hyödyttävät oikeuslaitosta ja poliisia kaikissa osallistuvissa maissa. Vastaavia tuloksia ei voitaisi saada jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden yksittäisistä toimista. ”

– Eurojustin puheenjohtaja Ladislav Hamran –

Koordinointikokoukset

Koordinointikokouksia käytetään usein operatiivisena työkaluna Eurojustissa. Niihin kokoontuu oikeusviranomaisia ja lainvalvontaviranomaisia jäsenvaltioista ja joissakin tapauksissa kolmansista maista. Osallistujat **vaihtavat tietoja ja ratkaisevat oikeudellisia kysymyksiä**, kuten toimivaltaristiriitoja ja menettelyn siirtämiseen liittyviä kysymyksiä. He voivat myös sopia tutkinnan seuraavista vaiheista, suunnitella toimintapäiviä ja keskustella yhteisen tutkintaryhmän mahdollisuuksista.

Eurojust vastaa koordinoinnista näissä kokouksissa. Virastolla on erityinen oikeudellinen yhteistyöryhmä, joka voi tarjota oikeudellista neuvontaa, analysointipalveluja ja operatiivista apua.

Eurojust tarjoaa myös varusteita sekä majoitus- ja matkakorvauksia vieraileville osallistujille. Simultaanitulkkauspalvelut ovat käytettävissä koko koordinoitavien kokouksen ajan, vaikka se pidettäisiin video-neuvotteluna.

Koordinointikeskukset

Eurojust tarjoaa ainulaatuisen työkalun – koordinoitavien toimien – tukemaan rajat ylittävään rikollisuuteen kohdistuvia laajamittaisia operaatioita. Keskeinen menestystekijä näissä toimissa on valmius **panna samanaikaisesti täytäntöön toimenpiteitä**, kuten pidätyksiä, etsintöjä, todisteiden takavarikoita, (mahdollisten) epäiltyjen ja todistajien kuulemista sekä varojen jäädyttämistä. Nämä toimintapäivät järjestetään usein samanaikaisesti monissa eri jäsenvaltioissa, jolloin rikolliset eivät pysty varoittamaan verkostojaan.

Toimintapäivän aikana koordinoitavien toimien osallistujat voivat käyttää erityisiä suojattuja viestintäkanavia. Osallistuvilta viranomaisilta saatavien tietojen perusteella koordinoitavien toimien keskus tiedottaa säännöllisesti kentällä tapahtuvien operaatioiden edistymisestä.

Osallistuvat viranomaiset voivat näiden tietojen perusteella vastata tilanteiden kehitykseen mukauttamalla paikalla toteutettavia strategioitaan. Esimerkkinä tästä on tilanne, jossa tarvitaan uusi eurooppalainen tutkintamääräys kotietsinnän tekemiseksi osoitteessa, joka on saatu selville toimenpiteen aikana. Osallistujien on valmistauduttava ennalta arvaamattomiin tilanteisiin ja pystyttävä reagoimaan nopeasti.

Eurojust järjesti syyskuussa 2019 sadannen koordinoitavien toimien keskuksen. Tämä virstanpylväs ja vuosien myötä koordinoitavien toimien avulla saadut tulokset osoittavat välineen hyödyllisyyden ja sen kasvavan merkityksen oikeudellisessa yhteistyössä.

Eurojustin kansalliset osastot ja analytikoista ja neuvonantajista koostuva sitoutunut henkilöstö työskentelee yhteistyössä kansallisten viranomaisien kanssa ja auttaa luomaan sopivat olosuhteet monimutkaisten ja nopeasti muuttuvien rajat ylittävien operaatioiden koordinoinnille.

Koordinointikeskukset toiminnassa

Helmikuussa 2011 järjestetyn Eurojustin ensimmäisen koordinointikeskuksen tavoitteena oli lopettaa kuudessa maassa toimivan rikollisverkoston harjoittama ihmisten salakuljetus. Eurojustia pyydettiin avustamaan keskinäistä oikeusapua koskevien pyyntöjen esittämisessä osallistuville jäsenvaltioille ja koordinoimaan tutkinta- ja syytetoimia sekä järjestäytyneen rikollisryhmän vastaisia samanaikaisia toimia muissa viidessä maassa. Koordinointikeskus järjestettiin sen jälkeen, kun Eurojust oli avustanut laajoissa valmisteluissa, joihin kuului koordinointikokouksen järjestäminen. Kokouksessa sovittiin strategiasta, joka koski samanaikaisia toimia seitsemässä kaupungissa. Toimien tuloksena

pidätettiin 35 rikoksesta epäiltyä ja pysäytettiin 38 siirtolaista.

Syyskuussa 2019 Eurojustissa järjestettiin sadas koordinointikeskus. Sen avulla saatettiin päätökseen monimutkainen tekninen tutkinta, joka koski mittavaan maksu-TV-petokseen ja audiovisuaalisten teosten tekijänoikeuden laajamittaiseen rikkomiseen syyllistynyttä järjestäytynyttä rikollisryhmää. Toimintapäivään osallistui kuusi maata. Sen aikana tunnistettiin 22 epäiltyä ja poistettiin verkosta yli 200 palvelinta. Eurojustissa pidettiin lehdistötilaisuus koordinointikeskuksen onnistuneen lopputuloksen jälkeen.

Esimerkkitapauksia

EncroChat (2020) Ranskan ja Alankomaiden lainvalvontaviranomaiset ja oikeusviranomaiset, Europol ja Eurojust onnistuivat yhteisen tutkintaryhmän avulla hajottamaan EncroChatin, joka oli rikollisverkostojen laajalti käyttämä salattu puhelinverkko. Kuukausia kestäneen tutkinnan ansiosta voitiin kuunnella, jakaa ja analysoida miljoonia viestejä, joita vaihdettiin rikollisten välillä vakavien rikosten suunnittelemiseksi. Tietoja käytetään parhaillaan useissa käynnissä olevissa rikostutkinnoissa ja niiden analysointia jatketaan. Ne merkitsevät ennennäkemätöntä määrää uusia todisteita, joiden avulla voidaan torjua järjestäytyneen rikollisuuden verkostoja tehokkaasti. Eurojust edisti merkittäväällä tavalla oikeudellista yhteistyötä yhteisen tutkintaryhmän luomisen avulla ja Euroopan unionin oikeudellisen yhteistyön välineiden, kuten eurooppalaisen tutkintamääräyksen, laajamittaisen käytön avulla. Näitä määräyksiä annettiin yli sata monissa eri maissa. Yhteisen tutkintaryhmän jäsenet järjestivät tutkinnan aikana viisi koordinoitukokousta Eurojustissa. Niissä kokoontuivat kaikki osapuolet suojatussa ympäristössä tavoitteenaan tunnistaa samanaikaisia tai asiaan liittyviä tutkimuksia, päättää parhaiten soveltuvista yhteistyöpuitteista ja ratkaista mahdollisia toimivaltaristiriitoja.

Ihmissalakuljetusverkoston epäiltyjen jäsenten koordinoituidet pidätykset (2020) Eurojustin ja Europolin tukeman Belgian ja Ranskan välisen rajat ylittävän tutkinnan tuloksena maiden viranomaiset pidättivät 26 ihmissalakuljetusryhmän epäiltyä jäsentä. Ryhmä kuljetti pääasiassa aasialaisia pakolaisia. Yhteinen tutkintaryhmä perustettiin Belgian, Irlannin, Ranskan, Yhdistyneen kuningaskunnan, Eurojustin ja Europolin välillä, kun Yhdistyneen kuningaskunnan Essexissä olleesta kylmäkuljetusperävaunusta oli löydetty 39 Vietnamin kansalaisen ruumiit lokakuussa 2019. Oikeus- ja poliisiviranomaiset ovat siitä lähtien tehneet tiivistä yhteistyötä yhteisessä tutkintaryhmässä. Tavoitteena on kartoittaa järjestäytyneen rikollisryhmän väitettyä toimintaa ja tarkastella mahdollisuuksia löytää yhteyksiä käynnissä oleviin alueellisiin ja paikallisiin ihmissalakuljetusta koskeviin tutkimuksiin. Eurojust tuki yhteistä tutkintaryhmää, kuutta tapaukseen liittyntä koordinoitukokousta ja koordinoitikeskuksen järjestämistä toimintapäivinä sekä vastasi operaation reaaliaikaisesta koordinoinnista.

Erittäin merkittävän Isis-taistelijan nopea pidätys (2019) Eurojustin koordinoimissa Unkarin ja Belgian viranomaisten nopeaa toimintaa onnistuttiin pidättämään maahan pyrkinyt terrorismiin osallistuva vierastaistelija, jota epäillään aktiivisesta osallistumisesta 20 ihmisen murhaan Syyriassa. Eurojustin kautta tapahtunut ratkaisuvan tärkeiden asiakirjojen vaihtaminen ja tietojen jakaminen ympärivuorokautisesti kaikkina viikonpäivinä Unkarin ja Belgian välillä johti hänen pidättämiseensä epäiltyinä terrorismirikosten toteuttamisesta.

Operaatio Pollino (2018) Operaatio Pollino oli suurin tähänastinen Euroopassa järjestetty koordinoitu tehoisku, joka kohdistui *Ndrangheta*-mafiaan. Tutkinta kesti neljä vuotta. Kansalliset viranomaiset yhdistivät osaamisensa laatiessaan yhteisen strategian tämän monimutkaisen rikollisen toiminnan torjumiseksi. Satojen poliisien toteuttamat synkronoidut toimenpiteet, joita seurattiin reaaliaikaisesti Eurojustin koordinoitukeskuksesta käsin, johtivat lähes 4 000 kokaiinikilon ja muiden huumeiden suurten määrien löytämiseen, 2 miljoonan euron takavarikointiin ja 84 henkilön pidätykseen.

Pääsyn avaaminen lainkäyttöalueille kaikkialla maailmassa

Rikolliset toimivat yli EU:n sisä- ja ulkorajojen. Operatiivisen tuen tarve vakavien rajat ylittävien rikosten torjunnassa kasvaa lisäksi jatkuvasti, ja EU:n ulkopuolisista maista peräisin olevien tapaus-ten määrä kasvaa vuosittain yli 20 prosentilla. Siksi tiivis yhteistyö kolmansien maiden kanssa on ratkai-sevan tärkeää, jotta voidaan vastata monimutkaisiin rikoksiin liittyviin, globalisaatiosta ja digitalisaa-tiosta aiheutuviin haasteisiin, erityisesti laittoman maahanmuuton, laittoman kaupan ja terrorismin torjunnan alalla.

Eurojustilla on rajat ylittävän oikeudellisen yhteis-työn vahvistamisessa tärkeä rooli, jonka tarkoitukse-na on edistää jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden kansallisten viranomaisten välisiä tehokkaita ja kestäviä yhteistyösuhteita. Viraston yhteistyösopi-mukset ja yli 50 yhteyspisteen verkosto mahdollistaa pääsyn lainkäyttöalueille ympäri maailman.

Yhteistyösopimukset ovat kolmansien maiden kanssa tehtävän yhteistyön kehittynein muoto. Ne mahdollistavat operatiivisten tietojen, mukaan lukien henkilötiedot, järjestelmällisen vaihdon, joka on erityisen tärkeää kansallisille viranomaisille, jotta ne voivat käynnistää tuloksellisesti rikollisiin koh-

distuvat syytetoimet silloin, kun osallisina on EU:n ulkopuolisia valtioita. Eurojust on allekirjoittanut 12 yhteistyösopimusta kolmansien maiden kans-sa. Kahdeksan niistä on lähettänyt yhteyssyyttäjän Eurojustiin. Yhteyssyyttäjät työskentelevät yhdessä jäsenvaltioiden lähettämien asiantuntijoiden kanssa ja voivat täysipainoisesti käyttää viraston operatiivisia työkaluja. Joulukuussa 2019 voimaan tulleella Eurojust-asetuksella muutettiin Eurojustin ulkosuh-depolitiikkaa. Virasto tekee nyt tiivistä yhteistyötä Euroopan komission kanssa kehittääkseen nelivuo-tisia strategioita, joiden tavoitteena on vahvistaa sen kansainvälistä ulottuvuutta.

Virasto pitää tiiviisti yhteyttä Euroopan unionin institutionaalisen rakenteen keskeisiin toimijoihin, kuten komissioon, asianmukaisiin neuvoston työryh-miin, Euroopan parlamentin kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokuntaan ja Euroo-pan ulkosuhdehallintoon. Eurojust tekee yhteistyötä myös muiden EU:n virastojen kanssa, jotka tukevat rikosoikeudellisen ketjun eri vaiheita. Niihin kuu-luvat Europol, Euroopan petostentorjuntavirasto (OLAF), Euroopan syyttäjänvirasto (EPPO), Euroo-pan juridinen koulutusverkosto (EJTN) ja Frontex.

Eurojust, Johan de Wittlaan 9, 2517 JR Haag, Alankomaat
Puhelin: +31 70 412 5000 - Sähköposti: info@eurojust.europa.eu - Verkkosivusto: www.eurojust.europa.eu
Seuraa Eurojustia Twitterissä, LinkedInissä ja YouTubessa @Eurojust

PDF: *Luettelonumero* QP-03-20-536-FI-N *ISBN* 978-92-9490-488-1 *DOI* 10.2812/148373

© Eurojust, 2020. *Jäljentäminen on sallittua, kunhan lähde mainitaan.*